

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om en andra tilläggsbudget för 2016

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om en andra tilläggsbudget för 2016 (RP 88/2016 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Tilläggsbudgetmotioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat motionerna TBM 1—3/2016 rd. En förteckning över motionerna ingår som bilaga till betänkandet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets samtliga delegationer enligt sakinnehåll.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Enligt propositionen höjs anslagen med 455 miljoner euro netto och inkomsterna med 222 miljoner euro netto. Ökningarna görs i kalkylen över samfundsskatt och inkomster av blandad natur. De beräknade intäkterna av arvs- och gåvoskatten sänks däremot.

Mest ökas anslagen för utgifter för invandring (230 miljoner euro), rekapitalisering av Terrafame Group Ab (144 miljoner euro) och utveckling av närståendevård och familjevård (49,3 miljoner euro). Vissa ändringar görs i fullmakterna och anslagen för EU:s strukturfonder och statens bostadsfond. I och med de sänkta räntenivåerna i euroområdet sänks de beräknade ränteutgifterna för statsskulden.

Bland övriga ändringar finns en fullmakt för Senatfastigheter att sälja fastigheter för cirka 41 miljoner euro och i enlighet med statsrådets principbeslut om ägarpolitik föreslås det att ägandegränserna för vissa bolag sänks.

Tilläggsbudgeten ökar statens behov av nettoupplåning med cirka 233 miljoner euro. Statens nettoupplåning beräknas uppgå till cirka 5,6 miljarder euro 2016. Statsskulden beräknas uppgå till cirka 106 miljarder euro vid utgången av året, vilket är cirka 50 procent i förhållande till bruttonationalprodukten.

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Huvudtitel 30

UTSKOTTETS DETALJMOTIVERING

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

40. Naturresursekonomi

44. Stöd för trygghet av virkesproduktionens uthållighet (förslagsanslag)

Utskottet anser att den föreslagna anslagsökningen under momentet är motiverad. Motsvarande anslag blev oanvänt 2015 på grund av att det elektroniska ansökningsförfarandet och utbetalningssystemet blev fördröjt.

Utskottet hyser oro över verkställandet av den nya lagen om ett hållbart skogsbruk (34/2015). Stödssystemet planerades enligt en anslagsnivå på 68 miljoner euro. Men med stöd av besparingarna i regeringsprogrammet för ramperioden 2016—2019 godkändes användningen av ett årligt anslag som är cirka 12 miljoner euro lägre. För att bevara genomslaget ändrades lagen och förordningen om hållbart skogsbruk den 18 april 2016. Beredningen av ändringarna var allmänt känd, vilket ledde till att det uppstod en anhopning av ansökningar hos Skogscentralen under våren. Den 3 maj 2016 avbröt jord- och skogsbruksministeriet ansökningsförfarandet för tidig vård av plantbestånd, vård av ungskog och vitaliseringsgödsling. Före beslutet hade ansökningar om finansiering lämnats in för mer än 22 miljoner euro.

Utskottet framhåller att anslaget på 220 miljoner euro för ramperioden 2017—2020 bör användas så effektivt som möjligt. Det kräver att fullmakten används med framförhållning under ramperioden. Därför ökar utskottet fullmakten med 30 miljoner euro och noterar att motsvarande summa måste dras av för 2018—2020. Utskottet ser det som nödvändigt att jord- och skogsbruksministeriet skyndsamt börjar bereda de ändringar i lagen och förordningen om hållbart skogsbruk som behövs för att få ansökningsförfarandet att löpa bättre och anslagen att räcka till. På så sätt kan det avbrutna ansökningsförfarandet kontrollerat återupptas genast när det är möjligt.

Handläggningen av ansökningar måste också snabbt gå att effektivisera och e-tjänster för stödssystemet för hållbart skogsbruk bör skyndsamt införas. Dessutom är det väsentligt att förenkla beslutsprocessen.

Utskottet ökar följaktligen fullmakten under momentet med 30 miljoner euro. Motsvarande summa måste dras av från fullmakten för 2018—2020.

Momentet får följande lydelse:

(Stycke 1 som i RP 88/2016 rd)

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Huvudtitel 32

Fullmakt

Motiveringen till momentet ändras på så sätt att år 2016 får stödbeslut enligt den temporära lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (34/2015) fattas till ett belopp av högst 88 000 000 euro.

Dessutom kompletteras motiveringen till momentet med att fullmakten får också användas för att korrigera fel i stödbeslut som fattats med stöd av lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (1094/1996).

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Förvaltning

89. Aktieförvärv (reservationsanslag 3 år)

Till ökning av Terrafame Group Ab:s eget kapital föreslås 144 miljoner euro i tilläggsanslag. Via Terrafame Group Ab äger staten den gruvdrift som Terrafame Ab bedriver. För rekapitalisering av Terrafame Ab:s verksamhet beviljades 209 miljoner euro i tilläggsbudgeten för 2015 och 38,5 miljoner euro i första tilläggsbudgeten för 2016. Enligt en beräkning som bolagets ledning lade fram i juni 2016 kommer de tidigare beviljade anslagen att räcka till för att fortsätta med gruvdriften fram till andra veckan i juli.

Tillskottet på 144 miljoner euro som föreslås i tilläggsbudgetpropositionen beräknas täcka kostnaderna för verksamheten året ut. Tilläggsanslaget gör det också möjligt att förbereda sig på kontrollerat lägga ner gruvdriften och fortsätta med diskussionerna om att utvidga ägarstrukturen.

Utskottet anser att förslaget är motiverat och noterar att staten som ägare bedömer att riskerna med gruvan tidsmässigt och ekonomiskt kan avgränsas bäst genom att man förbereder sig på kontrollerat stänga gruvan. Förberedelserna inför nedläggningen ska genomföras under övergångsperioden fram till utgången av 2016. Under tiden fortsätter gruvan med sin operativa verksamhet för att säkerställa miljösäkerheten och också för den händelse att det fortfarande går att fortsätta med kommersiell gruvdrift efter övergångsperioden. Utskottet anser att regeringen i mån av möjlighet bör ta ställning till om övergångsperioden fram till årets slut är tillräckligt lång för att säkra statens intressen och garantera att miljöfrågorna sköts på tillbörligt sätt. Det kommer fortfarande en längre tid att finnas stora osäkerhetsmoment med anknytning till både fortsatt omstart och nedläggning. Enligt bolagets styrelse har omstarten av gruvan gått framåt som planerat och den ekonomiska lönsamheten och gruvans värde kan väsentligt höjas genom de pågående projekten för att utveckla affärsverksamheten. Utskottet understryker i varje fall att en ekonomiskt lönsam gruvdrift kräver att miljöfrågorna är under kontroll och långsiktigt lösta.

På basis av den kalkylerade reservering för restaurering som ingick i Terrafame Ab:s bokslut den 31 december 2015 uppskattas kostnaderna för en avveckling av gruvdriften till 329 miljoner eu-

Betänkande FiUB 11/2016 rd

Huvudtitel 32

ro, varav 167 miljoner euro enligt uppskattningarna täcks av de inkomster som inflyter av försäljningen av metaller. I kalkylen över reserveringen för restaurering har man beaktat de kostnader som uppstår efter det att de konkreta åtgärderna för en stängning av gruvan kan inledas under kontrollerade former utan att miljösäkerheten äventyras. Nettosumman för reserveringen är 162 miljoner euro och ungefär så mycket väntas staten åtminstone få i kostnader för förtida stängning. Att bedömningen är osäker beskrivs av att försäljningsintäkterna är räknade enligt ett nickelpreis på cirka 9 500 USD per ton, medan världsmarknadspriset i början av juni (8 400 USD per ton) skulle ge omkring 20 miljoner euro mindre i intäkter.

I juni 2016 beräknade bolagets styrelse att det behövs ungefär 220—260 miljoner euro i tillskott för omstart av gruvdriften, inklusive det tilläggsanslag på 144 miljoner euro som nu föreslås. Styrelsen räknar med att Terrafame Ab i så fall kan ha ett positivt kassaflöde 2018.

Utskottet ser positivt på att det nu finns bättre beredskap för alternativa lösningar för gruvan i enlighet med utskottets betänkande (FiUB 5/2016 rd) bland annat genom att kostnaderna och de regionala ekonomiska effekterna utretts. Utskottet påpekar ändå att osäkerhetsmomenten är många i de presenterade beräkningarna. Analysen försvåras bland annat av utvecklingen av världsmarknadspriset på nickel, osäkerhetsfaktorerna i produktionsprocesserna, utgifterna för miljöskydd och tillståndsvillkoren för nedläggningen, som kommer att bli klara senare och som kan leda till stora merkostnader. Utskottet ser det som viktigt att ytterligare höja kvaliteten på kalkylerna och bedömningarna av en fortsatt gruvdrift, så att besluten om gruvans framtid kan bygga på realistiska, tillförlitliga och tillräckligt exakta uppgifter. Det finns behov att precisera framför allt uträkningen av de sammanlagda kostnaderna för nedlägningsprocessen och bedömningen av de samlade regionala ekonomiska konsekvenserna.

Utskottet understryker att miljösäkerheten i gruvdriften bör vara säkrad under alla förhållanden. Bland annat är det viktigt att tillförlitligt och tillräckligt noggrant följa upp uppkomsten av avfall i gruvan och utsläppen av skadliga ämnen i vattnen, så att det går att snabbt reagera på eventuella skadliga effekter och brott mot tillståndsvillkoren. Det är angeläget att så snabbt som möjligt börja bereda en utförligare stängningsplan som krävs för att lägga ner gruvdriften och att upprätta den miljökonsekvensbedömning som krävs för stängningen. Dessutom behövs det beredskap för att genast söka miljötillstånd för stängning när förfarandet för miljökonsekvensutredning slutförts. Utskottet ser det som motiverat att också processerna för tillstånd och miljökonsekvensbedömning som behövs för fortsatt gruvdrift går framåt.

Utskottet välkomnar den riktlinje som staten som ägare lagt fast, nämligen att en omstart av gruvdriften och en kommersiell verksamhet kan fortsätta på lång sikt bara om det går att få privat tilläggsfinansiering för verksamheten på lönsamma villkor för staten. Det är också möjligt att staten kvarstår som ägare i bolaget. Därför ser utskottet det som viktigt att aktivt fortsätta med diskussionerna med privata finansiärer med sikte på ett gynnsamt slutresultat för staten. På den här punkten är läget krävande, eftersom beslutet av Vasa förvaltningsdomstol i april 2016 enligt styrelsen betydligt försvårade diskussionerna med privata investerare. Enligt beslutet blev gruvans viktigaste tillstånd temporära och gäller fram till utgången av 2018. Enligt utredning har beslutet inte någon direkt effekt på gruvdriften, men det ledde till ytterligare försvårad vattenhantering och eventuellt också extra kostnader. Terrafame Ab har överklagat domstolsbeslutet hos högsta förvaltningsdomstolen. Processen kommer troligtvis att pågå i många år.

Betänkande FiUB 11/2016 rd

Sammanfattning

Utskottet är mycket oroat över hur en eventuell nedläggning kommer att påverka den regionala ekonomin och sysselsättningen i Kajanaland. Enligt utredning arbetar ca 950 personer dagligen i gruvan och de indirekta konsekvenserna för hela Kajanaland som region är betydande. Det finns redan nu många arbetslösa arbetssökande i Kajanaland (totalt 5 393 personer i april 2016, dvs. 16 % av hela arbetskraften), vilket betyder att de som blir arbetslösa till följd av en eventuell stängning inte kommer att ha särskilt goda möjligheter att hitta nya jobb. Det finns skäl att särskilt observera att Terrafame Ab har ung och välutbildad personal och att både ålders- och kompetensstrukturen i Kajanaland blir lidande om de här personerna flyttar bort. Således ser utskottet det som viktigt att staten tillräckligt tidigt bereder sig på de negativa följder som en stängning av gruvan kan få. Konkreta och snabbverkande insatser behövs framför allt för att minska arbetslösheten. Här är det också viktigt att undersöka vilka möjligheter det finns att få stöd från EU.

SAMMANFATTNING

Enligt propositionen ökas anslagen med 455 320 000 euro, ökas inkomsterna (utan nettoupplåning och skuldhantering) med 222 140 000 euro och ökas nettoupplåningen och skuldhanteringen med 233 180 000 euro.

Efter de föreslagna ändringarna är de budgeterade inkomstposterna och anslagen för i år med beaktande av den ordinarie budgeten samt första och andra tilläggsbudgeten totalt 54 935 171 000 euro.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner förslaget till en andra tilläggsbudget för 2016 i proposition RP 88/2016 rd med ändringarna ovan.

Riksdagen forkastar tilläggsbudgetmotionerna TBM 1—3/2016 rd.

Riksdagen beslutar att den andra tilläggsbudgeten för 2016 tillämpas från och med den 27 juni 2016.

Helsingfors 17.6.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Timo Kalli cent
vice ordförande Maria Tolppanen saf (delvis)
medlem Touko Aalto gröna (delvis)
medlem Timo Heinonen saml. (delvis)
medlem Eero Heinäluoma sd (delvis)
medlem Susanna Huovinen sd (delvis)

Betänkande FiUB 11/2016 rd

medlem Kalle Jokinen saml
medlem Kauko Juhantalo cent
medlem Toimi Kankaanniemi saf
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Elina Lepomäki saml (delvis)
medlem Mats Nylund sv (delvis)
medlem Antti Rantakangas cent (delvis)
medlem Markku Rossi cent (delvis)
medlem Sari Sarkomaa saml (delvis)
medlem Sami Savio saf (delvis)
medlem Kari Uotila vänst
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Olavi Ala-Nissilä cent (delvis)
ersättare Li Andersson vänst (delvis)
ersättare Markku Eestilä saml (delvis)
ersättare Timo Harakka sd (delvis)
ersättare Lasse Hautala cent (delvis)
ersättare Anne Kalmari cent
ersättare Pauli Kiuru saml (delvis)
ersättare Riitta Myller sd (delvis)
ersättare Jani Mäkelä saf (delvis)
ersättare Mika Niikko saf (delvis)
ersättare Jari Ronkainen saf (delvis)
ersättare Eero Suutari saml (delvis)
ersättare Ozan Yanar gröna (delvis)
ersättare Peter Östman kd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Hellevi Ikävalko
utskottsråd Mari Nuutila
utskottsråd Maarit Pekkanen
överinspektör Arto Mäkelä.

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Reservation 1 sd

RESERVATION 1 sd

Allmän motivering

Socialdemokraternas riksdagsgrupp är bekymrad över det svaga sysselsättningsläget i Finland. Regeringen har inte vidtagit de åtgärder som krävs för tillväxt och ökad sysselsättning, trots att sysselsättningsläget är svårt och långtidsarbetslösheten ökar med alarmerande fart. Enligt arbets- och näringsministeriet var antalet arbetslösa arbetssökande uppe i 340 900 i slutet av april. Långtidsarbetslösheten har ökat med närmare 15 procent på ett år. Trots det tar regeringen i tilläggsbudgeten inte tillräcklig hänsyn till det allt sämre sysselsättningsläget.

I dag är de som arbetar 7 000 färre än när regeringen tillträdde. Regeringen satte upp 110 000 nya jobb som mål, så nu ligger den 117 000 jobb under målet. På ett år har regeringen inte gått framåt ett enda steg utan tvärtom tvingats backa.

Under sitt första år förlitade sig regeringen på att sysselsättningen skulle kunna klaras enbart genom konkurrenskraftsavtalet och vidtog därför inte några åtgärder för att omedelbart främja sysselsättningen. Tvärtom gjorde den, och gör fortfarande, kraftigare nedskärningar i sysselsättningsanslagen. Socialdemokraternas riksdagsgrupp har upprepat uttryckt sin oro över detta och har i samband med varje tilläggsbudget krävt tillräckliga sysselsättningsanslag. Det är en stor besvikelse att anslagen inte heller denna gång höjs.

Det har lagts fram förvirrande många sysselsättningskalkyler kring konkurrenskraftsavtalet, så det finns anledning att snabbt vidta åtgärder som stärker sysselsättningen. Det ekonomiska ansvaret omfattar också ansvar för att förbättra det svåra sysselsättningsläget. Vi måste reservera tillräckliga sysselsättningsanslag i tilläggsbudgeten och regeringen måste omedelbart skrida till åtgärder som stöder tillväxten och sysselsättningen. Vidare måste vi starta ett program för att motverka långtidsarbetslöshet.

Nedskärningarna inom utbildningen har kritiserats under samtliga sakkunnigutfrågningar. Nedskärningarna inom utbildning och forskning samt långtidsarbetslösheten och den marginalisering arbetslösheten medför kommer att äventyra de långsiktiga tillväxtutsikterna. Vi måste satsa på utbildning och forskning för att höja produktiviteten och skapa tillväxtpotential på lång sikt.

Bristen på bostäder med skälig hyra i tillväxtcentra har blivit ett hinder för tillväxt och sysselsättning. För att vi i dag och på lång sikt ska få fler hyresbostäder till rimligt pris måste stödsystemet med räntor på 40 år ses över så att villkoren för stödet är konkurrenskraftiga. Att öka bostadsproduktionen är ett av regeringens spetsprojekt, så regeringen borde handla därefter.

I dag har staten stort ägande i företag med strategiska intressen. Den strategiska intressena innebär antingen fullständigt ägande (100 %) eller majoritetsägande (50,1 %). Regeringens nya strategi är att 33,4 procent ska vara den nya lägsta gränsen för strategiskt intresse. Det är alldeles för lite för att säkra det bestämmande inflytandet i ett statsbolag. Det strategiska intresset är kopplat till försörjningstryggheten, infrastrukturen och försvaret — faktorer som är livsnödvändiga för att

Betänkande FiUB 11/2016 rd

Reservation 1 sd

det finländska samhället ska fungera och bestå. I bolag där staten har ett strategiskt intresse får därför ägarandelen inte sjunka under 50 procent.

Postens framtid förefaller oroväckande. Det är en risk att minska det statliga ägandet till 50,1 procent och att lyfta över allt ägande som är större än det till ett utvecklingsbolag. Posttjänster på lika villkor kan nämligen komma i riskzonen, inte minst i glesbygden. Också postutdelningen fem dagar i veckan är hotad.

Regeringen måste omedelbart vidta åtgärder för att trygga sysselsättningen i Kajanaland för den händelse att gruvan i Talvivaara läggs ned. Sysselsättningsläget i regionen kräver ersättande investeringar och ett program för akut strukturomvandling. I förhandlingarna om breddning av ägarbasen för gruvan måste regeringen se till statens intresse på lång sikt i fråga om såväl ekonomin som sysselsättningen.

I budgetpropositionen för 2016 skars anslagen för köpta trafiktjänster ned med 12,6 miljoner. Förra hösten förhandlade kommunikationsministeriet och VR om de köpta tjänsterna och till följd av nedskärningarna beslutade att persontrafiken upphör helt på många bansträckor. Beslut innebär nedläggning av persontrafiken bland annat på sträckorna Seinäjoki—Jyväskylä, Varkaus—Joensuu och Kyrkslätt—Ingå—Sjundeå—Helsingfors och indragning av turer på många andra bansträckor.

Regeringen lägger ned den finska bantrafiken och ingen vet hur den ska ersättas. Tåget är en miljövänlig och med tanke på klimatmålen fördelaktig trafikform, men många pendlare har tvingats byta till personbil. Den politiken kan inte anses vara hållbar eller stödja den ekonomiska tillväxten.

Regeringens nedskärningar i fråga om köpta trafiktjänster har för många försämrat möjligheterna att pendla och röra sig i andra ärenden. De köpta trafiktjänsterna måste återställas på en tillräckligt hög nivå på de berörda bansträckorna så att förutsättningarna för att arbeta och sköta nödvändiga ärenden inte äventyras.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att sysselsättningsanslagen och startpengarna ökas för att säkerställa att de räcker till och att regeringen skrider till omedelbara åtgärder för att förbättra sysselsättningen.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att återställa den för allmänhetens arbetsresor och annat resande viktiga persontågstrafiken på de bansträckor som berördes av regeringens nedskärningar av köpta trafiktjänster hösten 2015, i det fall att ersättande trafik till marknadsvillkor inte uppstår inom den tid som regeringen tidigare uppgett. Vi-

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Reservation 1 sd

dare förutsätts regeringen så snabbt som möjligt skrida till åtgärder i fråga om de sträcker där servicenivån inte kan ersättas tillräckligt väl ens genom busstrafik.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Förvaltning

89. Aktieförvärv (reservationsanslag 3 år)

Regeringen föreslår ett kapitaltillskott på 144 miljoner euro till Terrafame Oy för att täcka verksamhetskostnaderna fram till utgången av 2016. Om bolaget inte hittar privat finansiering före årsskiftet kommer verksamheten att läggas ned.

Målet måste vara en lönsam, sysselsättande och miljömässigt hållbar produktion. Som statligt bolag har Terrafame Ab uppnått produktionsmålen och bolaget bedömer att kassaflödet kan bli positivt år 2018. Bedömningen är dock mycket osäker på grund av ovissheten kring världsmarknadspriset på nickel, produktionsmetoden och miljökraven. Om produktionen ökar så mycket att den blir lönsam måste man också lösa utmaningarna med vattenhanteringen och avfallshanteringen.

Finansministeriet misstänker i sitt betänkande att den tidsfrist Terrafame har fått inte är tillräckligt lång. I betänkandet konstateras det också att villkoren för privata placeringar i bolaget måste vara förmånliga för staten och att staten kan stå kvar som ägare om arrangemangen uppfyller de stränga kraven på lönsamhet och miljöskydd.

Beslutet om Talvivaara berör tusentals människors jobb, ekonomin i hela Kajanaland och tillståndet i miljön. Ett så viktigt beslut måste fattas utifrån tillräckliga och realistiska sakkunnigbedömningar, vilket också utskottet konstaterar i betänkandet. Regeringen har trots begäran inte tillställt riksdagen någon oberoende utredning om verksamhetsförutsättningarna för Terrafame. Utöver de 144 miljoner euro som nu beviljas har bolaget uppskattat att det behöver ytterligare 80—120 miljoner euro för att nå ett positivt kassaflöde. En så kraftig satsning kräver en mer omsorgsfull och omfattande bedömning.

Om beslutet blir att gruvan ska läggas ned måste det allmänna skrida till särskilda åtgärder för att hitta ersättande investeringar och rädda sysselsättningen i Kajanaland. Regeringen måste snabbt bereda ett program för plötsliga strukturförändringar, i mån av möjlighet med stöd från EU. Det gäller att omedelbart vidta målmedvetna åtgärder.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Reservation 1 sd

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart startar en oberoende utredning för bedömning av Terrafame Ab:s förutsättningar att nå en lönsam, sysselsättande och miljömässigt hållbar produktion och att utredningen tillställs riksdagen. Riksdagen förutsätter också att regeringen för den händelse att gruvan läggs ned vidtar omedelbara åtgärder för att hitta ersättande investeringar och rädda sysselsättningen i Kajanaland samt bereder ett program för plötsliga strukturförändringar i regionen. Riksdagen förutsätter att regeringen i förhandlingarna om en breddning av ägarbasen säkerställer statens långsiktiga intressen avseende såväl ekonomin som sysselsättningen.

30. Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I budgetpropositionen för 2016 föreslogs en nedskärning på totalt 158 miljoner euro inom den aktiva arbetskraftspolitiken, trots att arbetslösheten redan under 2015 steg mer än väntat. Inom många arbets- och näringsbyråers distrikt är sysselsättningspengarna i praktiken slut. Den tredje sektorn sysselsätter många av de arbetslösa som är mest utsatta, men i många områden har de inte längre beviljats lönesubvention av arbets- och näringsbyrån. Därför föreslår vi en ökning av sysselsättningsanslagen och att ökningen riktas till sysselsättning av de långtidsarbetslösa och unga som löper störst risk att marginaliseras.

Vi föreslår således

att moment 32.30.5 ökas med 30 000 000 euro för sysselsättning av unga, lönesubvention för långtidsarbetslösa och integrationsåtgärder.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

20. Samhällen, byggande och boende

60. Överföring till statens bostadsfond

Stöd för produktion av hyresbostäder med skälig hyra

Finland urbaniseras och särskilt i tillväxtcentra råder det brist på hyresbostäder med skälig hyra. Ett av regeringens spetsprojekt är att öka bostadsproduktionen. Regeringen har därför lämnat en proposition till riksdagen med förslag till lag om kortvarigt räntestöd för byggnadslån för hyreshus (RP 76/2016 rd). Syftet med lagen är att öka produktionen av hyresbostäder med en skälig hyra, men propositionens innehåll och form stöder inte syftet. Det har uppskattats att kvadratmeterpriset för de bostäder som byggs enligt den föreslagna modellen blir nästan lika högt som för fritt finansierade bostäder. Socialdemokraternas riksdagsgrupp kan inte stödja en proposition som syftar till att ge samhällsstöd för produktion av bostäder till marknadspris, särskilt som sådana bo-

Betänkande FiUB 11/2016 rd

Reservation 1 sd

städer byggs också utan stöd. Propositionen är förknippad med ett flertal problem, som tas upp i reservation 1 till MiUB 9/2016 rd. Ett av de största problemen är att den gör det än mindre lockande för byggherrarna att utnyttja modellen med långvarigt räntestöd. Vi föreslog därför att proposition RP 76/2016 rd förkastas och förutsatte, i syfte att långsiktigt öka produktionen av hyresbostäder med skälig hyra, att regeringen omedelbart inleder en översyn över stödsystemet med räntor på 40 år så att villkoren för stödet är konkurrenskraftiga. Bland annat kommunala byggherrar bygger med ett långsiktigt perspektiv hyresbostäder till permanent skälig hyra med hjälp av det långa räntestödet. Reformen av det långvariga räntestödet måste ta hänsyn bland annat till att räntenivån fortlöpande ska vara konkurrenskraftig, att räntestödet måste gälla längre och att amorteringsprogrammen ska vara mindre regressiva. Bostadsfondens medel får inte användas för sådana lån som avses i lagen om kortvarigt räntestöd för byggnadslån för hyreshus.

Ändringarna i fullmakterna för Statens bostadsfond

Statens bostadsfonds (ARA) medel ska användas till förmån för hyresboende och hyresgäster genom att ombyggnad och nybyggnation till skäligt pris utökas, boende görs bekvämare och mer trivsamt och de anknytande sociala problemen reduceras. Under lågkonjunkturer kan aktiviteten i byggsektorn höjas genom satsningar på ombyggnation. Ett stort antal flervåningshus byggda på 1960- och 1970-talen börjar vara i behov av renovering. Vi måste satsa betydligt mer på ombyggnation än de 35 miljoner euro per år ur två olika budgetmoment som regeringen föreslår. Under förra valperioden uppgick satsningarna på konjunkturbetingade ombyggnader till 155 miljoner euro. Medlen kom från bostadsfonden och påverkade därför statsbudgeten endast i liten utsträckning. I budgetpropositionen föreslås att bevillningsfullmakten ökas med 15 000 000 euro.

Vi föreslår således

att riksdagen kompletterar motiven till moment 35.20.60 med att det ur Statens bostadsfonds medel får beviljas stöd enligt lagen om understöd för reparation av bostäder, energiunderstöd och understöd för sanitära olägenheter (1184/2005) till ett belopp av högst 30 000 000 euro och att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen, i syfte att långsiktigt öka produktionen av hyresbostäder med skälig hyra, omedelbart inleder en översyn av stödsystemet med räntor på 40 år så att villkoren för stödet är konkurrenskraftiga. Reformen måste ta hänsyn bland annat till att räntenivån fortlöpande ska vara konkurrenskraftig, att räntestödet måste gälla längre och att amorteringsprogrammen ska vara mindre regressiva.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en andra tilläggsbudget för 2016 enligt betänkandet med ändringarna ovan och

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Reservation 1 sd

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna fyra uttalandena.

Helsingfors 17.6.2016

Pia Viitanen sd
Eero Heinäluoma sd
Susanna Huovinen sd
Timo Harakka sd
Riitta Myller sd

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Reservation 2 gröna, sv

RESERVATION 2 gröna, sv

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Förvaltning

89. Aktieförvärv (reservationsanslag 3 år)

På momentet föreslås ett tillskott på 144 000 000 euro. Tillskottet beräknas täcka kostnaderna för gruvans verksamhet fram till utgången av 2016.

Vi gröna kräver att tilläggsanslaget används för investeringar som behövs för hantering av vattenbalansen, vattenrening och förberedelser för nedläggning av gruvan.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att tilläggsanslaget på 144 miljoner euro till Terrafame Ab används för investeringar som behövs för hantering av vattenbalansen, vattenrening och förberedelser för nedläggning av gruvan.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en andra tilläggsbudget för 2016 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner det föreslagna uttalandet.

Helsingfors 17.6.2016

Touko Aalto gröna
Ozan Yanar gröna
Mats Nylund sv

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Reservation 3 vänst

RESERVATION 3 vänst

Allmän motivering

Sysselsättningen måste höjas omedelbart

Att höja sysselsättningen har högsta prioritet för Vänsterförbundets riksdagsgrupp. Det är därför en stor besvikelse att regeringen stick i stäv med de förväntningar som funnits inte heller i sin tilläggsbudgetproposition reagerar på det svåra sysselsättningsläget och den ekonomiska situationen. Det leder till att arbetslösheten ökar och ojämlikheten blir ännu mer markant.

Tillväxtutsikterna inom den globala ekonomin och handeln är fortsatt svaga. Enligt Europeiska kommissionen har Finland under de närmaste åren den långsammaste tillväxten inom euroområdet. Vår ekonomi uppvisar på sin höjd en spirande återhämtning och därför förblir sysselsättningen låg.

Enligt Statistikcentralen var antalet personer utanför arbetskraften 1 423 000 i april 2016. Det är 32 000 fler än året innan. Bland dem som stod utanför arbetskraften uppgick den dolda arbetslösheten till 132 000 personer vilket var 9 000 fler än året innan. Orsaker till dold arbetslöshet var exempelvis att man avstod från att söka arbete, studerade, var hemma med barnen eller hade hälsorelaterade orsaker. I slutet av april 2016 fanns det 341 000 arbetslösa arbetssökande på arbets- och näringsbyråerna. Det var 2 000 fler än året innan.

Särskilt oroväckande är det att långtidsarbetslösheten fortsätter att öka. Antalet personer som varit arbetslösa i mer än ett år var 121 000 i april. Det är över 16 procent fler än året innan. Att långtidsarbetslösheten har ökat betyder i praktiken att allt fler permanent utesluts från arbetsmarknaden och drivs till fattigdom. Också ungdomsarbetslösheten är fortfarande på en ohyggligt hög nivå. Arbetslösheten bland unga i åldern 15—24 år var 28,7 procent i april.

Det är ansvarslöst att massarbetslösheten får fortsätta så här länge. Regeringen måste omedelbart överlämna en tilläggsbudget som stödjer sysselsättningen. Den bör utöver sysselsättningsanslag inkludera ett omfattande investeringsprogram för sysselsättning som på sikt stärker den ekonomiska tillväxten och skuld hållbarheten.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart överlämnar en tilläggsbudget som stödjer sysselsättningen och som inkluderar dels tillräckliga sysselsättningsanslag, dels ett omfattande investeringsprogram för sysselsättning som på sikt stärker den ekonomiska tillväxten och skuld hållbarheten.

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Reservation 3 vänst

Försvårad familjeåterförening hindrar integration

Det måste anvisas tillräckliga resurser för integration av invandrare. Möjligheten att leva tillsammans med sin familj är ytterst viktig för integrationen. Vänsterförbundets riksdagsgrupp godkänner inte regeringens inhumana proposition om skärpning av kriterierna för familjeåterförening. Vid bedömningen av behovet av anslag för integrationsfrämjande tjänster och förmåner bör man inte räkna med att regeringens proposition går igenom.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen beviljar tillräcklig finansiering för integrationsfrämjande tjänster, integrationsutbildning och förmåner med beaktande av familjeåterföreningar.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 23

STATSRÅDETS KANSLI

10. Ägarstyrningen

88. Aktieförvärv (reservationsanslag 3 år)

Statsbolagen har skapat arbete och välstånd i vårt land. Regeringen fortsätter att förstöra denna vår nationalegendom genom att sälja ut den så att vinnarna i slutändan är utländska spelare. Att sälja statsbolagen och avstå från strategiskt viktiga innehav som ger avkastning är inte en vettig ekonomisk politik.

Vi föreslår

att motiveringen till moment 23.10.88 inte ändras och att momentet stryks i tilläggsbudgeten.

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

20. Jordbruk och livsmedelsekonomi

Betänkande FiUB 11/2016 rd

Reservation 3 vänst

För Vänsterförbundets riksdagsgrupp är det viktigt att finländarna också i framtiden har tillgång till ren, närproducerad mat som producerats i Finland på ett hållbart sätt. Jordbruket och den inhemska matproduktionen befinner sig i en kris. Sänkta producentpriser, Rysslands motsanktioner, uppskjutna utbetalningar av stöd och krävande väderleksförhållanden; allt detta har inneburit svåra bakslag för jordbruket. Om krisen får fortsätta äventyras förutom gårdarna också utbudet på inhemska, rena livsmedel och sysselsättningen inom livsmedelsindustrin.

Det behövs brådsnande åtgärder för att säkerställa den finländska matproduktionen. Jord- och skogsbruksministeriet föreslår ett krispaket på 48 miljoner euro för jordbruket i tilläggsbudgeten. Den centerledda regeringen beviljar emellertid inte de tilläggsanslag som jordbrukarna och producenterna så väl skulle behöva. Det är nödvändigt att hjälpa lantbruksföretagarna genom att bevilja tillräcklig finansiering för krispaketet. Man kunde hjälpa dem ur krisen till exempel genom att lansera anpassningslån och bevilja flexibla amorteringar och genom att minska byråkratin.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att regeringen snarast möjligt anvisar tillräckliga anslag för att trygga det finländska jordbruket.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

01. Förvaltning

89. Aktieförvärv (reservationsanslag 3 år)

Framtiden för Terrafame Ab:s gruvdrift är förenad med betydande osäkerhetsfaktorer. Dessa hänför sig bland annat till hur världsmarknadspriset på nickel utvecklas, produktionsprocesserna och miljöriskerna. Vänsterförbundets riksdagsgrupp håller med om att det bästa sättet att begränsa riskerna är att förbereda en kontrollerad nedläggning av gruvan.

Förberedelserna inför nedläggningen ska genomföras under en övergångsperiod fram till utgången av 2016. Under tiden fortsätter gruvan med sin operativa verksamhet för att säkerställa miljösäkerheten och också för den händelse att det går att fortsätta med gruvdriften efter övergångsperioden med hjälp av privat finansiering.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp är mycket oroad över hur den planerade nedläggningen kommer att påverka ekonomin och sysselsättningen i Kajanaland. Cirka 950 personer arbetar i gruvan varje dag. Deras möjligheter att få arbete efter att gruvan har stängts är små, eftersom sysselsättningsläget i Kajanaland är svårt redan nu. Staten måste gå in och stödja regionens anpassning till strukturförändringen. Man bör stödja uppkomsten av nya näringar och ersättande arbetstillfällen redan under övergångsperioden. Här bör man också undersöka vilka möjligheter det finns att få stöd från EU.

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Reservation 3 vänst

Miljösäkerheten bör säkerställas under alla förhållanden. Bland annat är det viktigt att tillförlitligt och tillräckligt noggrant följa upp utsläppen av skadliga ämnen i vattnen, så att det går att snabbt reagera på eventuella skadliga effekter och brott mot tillståndsvillkoren. Vänsterförbundets riksdagsgrupp håller med utskottet om att det är viktigt att omedelbart upprätta en miljökonsekvensbedömning som krävs för stängningen och att miljötillstånd för stängning söks genast när den bedömningen är klar.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen stöder Kajanalands anpassning till strukturförändringen genom att stödja uppkomsten av nya näringar och ersättande arbetstillfällen redan under övergångsperioden.

30. Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år)

Regeringen försummar sysselsättningen. I slutet av april 2016 fanns det 341 000 arbetslösa arbetssökande på arbets- och näringsbyråerna. Trots att arbetslösheten har ökat minskade regeringen i budgeten för 2016 arbetskrafts- och företagsserviceanslagen, som stöder tillgången på kompetent arbetskraft, snabb sysselsättning av arbetssökande och företagsamhet.

Många arbets- och näringsbyråer har inte kunnat bevilja lönesubvention eller startpeng eftersom sysselsättningsmedlen i praktiken är slut. Det är nödvändigt att ge mera resurser till lönesubventioner och startpengar.

Vi föreslår

att moment 32.30.51 ökas med 30 000 000 euro för lönesubventioner och startpengar.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en andra tilläggsbudget för 2016 enligt betänkandet, men med ändringarna ovan och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna fyra uttalandena.

Helsingfors 17.6.2016

Kari Uotila vänst
Li Andersson vänst

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Reservation 4 sv, gröna, kd

RESERVATION 4 sv, gröna, kd

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Finlands jordbruk är nu i akut kris. Därför begick regeringen ett fundamentalt misstag när den inte i årets andra tilläggsbudget omedelbart reserverade pengar för ett krispaket för jordbruket.

Nu uppskjuts åtgärderna till hösten, vilket i praktiken innebär att Finland inte kan genomföra de förhandlingar som krispaketet förutsätter med EU förrän nästa år. Regeringen har råd att sätta 144 miljoner euro på den bottenlösa tunnan Talvivaara men för jordbruket finns inget stöd. Hur kunde detta ske? En tredjedel av anslaget för Terrafame skulle ha gått till jordbruket och på så sätt skulle beredningen av krispaketet för jordbruket — som inte kan vänta — ha blivit färdigt i tid. Det hade mycket väl gått att återkomma till rekapitaliseringen av Terrafame i nästa tilläggsbudget som kommer i höst.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart inleder beredningen av ett krispaket för jordbruket och utan dröjsmål lämnar den till riksdagen i form av en tredje tilläggsbudget.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en andra tilläggsbudget för 2016 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner det föreslagna uttalandet.

Helsingfors 17.6.2016

Mats Nylund sv
Touko Aalto gröna
Peter Östman kd

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Reservation 5 kd, sv

RESERVATION 5 kd, sv

Allmän motivering

I den andra tilläggsbudgeten för 2016 beviljar regeringen tilläggsanslag för Landsbygdsverkets omkostnader. Anslagsbehovet motiveras med att inkomsterna och lönsamheten inom jordbruket har försämrats och att ingen vändning mot det bättre är i sikte. Tillskottet är avsett att förbättra läget på Landsbygdsverket, så att utbetalningarna av stöd avklaras enligt tidsplanen, vilket bidrar till att underlätta den svåra ekonomiska situationen för jordbrukarna och deras familjer. Landsbygdsverket behöver ett tillskott på mindre än en miljon euro för sina omkostnader. Men lantbruksföretagarnas situation kan inte räddas enbart genom att utbetalningarna av stöd börjar fungera bättre. Utöver att Landsbygdsverket får bättre resurser för sin verksamhet behövs det tilläggsanslag till stöd för lantbruksföretagare som drabbats av problem.

Det har under de senaste åren blivit kris inom det finländska jordbruket på grund av nedgången i producentpriserna, de ryska importförbuden, de dåliga väderförhållandena och de fördröjda utbetalningarna av stöd. Lantbruksföretagens lönsamhet har sjunkit och företagarinkomsten har minskat med 40 procent på några år. Det är den största siffran i hela EU. De värsta ekonomiska problemen har drabbat svingårdar och de mjölkgårdar som har investerat med hjälp av lån. Nu håller också växtodlingen på att hamna i kris.

Kristdemokratiska riksdagsgruppen kräver skyndsamma åtgärder för att hjälpa lantbruksföretagarna. Regeringen hade haft möjlighet att förbättra situationen med hjälp av tilläggsbudgeten. Men det krispaket på 48 miljoner euro som jordbruks- och miljöminister Kimmo Tiilikainen lade fram avlogs av regeringen. Behovet av tilläggsanslag är akut och regeringen borde ha beaktat det i andra tilläggsbudgeten för 2016.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen genast i början av höstsessionen lägger fram ett krispaket för jordbruket för att underlätta situationen för lantbruksföretagarna.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

30. Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

Betänkande FiUB 11/2016 rd
Reservation 5 kd, sv

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år)

Sysselsättningsutvecklingen har varit svag i hela landet trots att en liten svängning till det bättre är skönjbar. Den senaste tidens nyheter om uppsägningar i stor skala vittnar om att sysselsättningsläget fortfarande är allvarligt. Regeringens satsningar på att hantera sysselsättningen är otillräckliga. Vi välkomnar dock regeringens planer på utökad användning av utkomstskyddet för arbetslösa för aktiverande åtgärder. Men utöver detta behövs det också andra sysselsättningsåtgärder och tillräckliga sysselsättningsanslag.

Under 2015 har arbetskraftsbyråerna inte förmått erbjuda lönesubvention och startpeng enligt utbudet. I den ordinarie budgeten för 2016 skar regeringen ner anslagen för offentlig arbetskrafts- och företagsservice. I stället för att ha utdragen arbetslöshet, måste vi stödja aktiva åtgärder som förbättrar möjligheterna att få arbete genom företagande, eller ge människor tillfälle att komma ut i arbetslivet med hjälp av lönesubvention eller återgå i arbete efter långvarig arbetslöshet eller någon annan frånvaroorsak.

Vi föreslår

att moment 32.30.51 ökas med 30 000 000 euro för offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen utöver möjligheten att använda utkomstskydd för arbetslösa för aktiverande åtgärder ser till att de offentliga arbetskrafts- och företagstjänsterna har möjlighet att erbjuda arbetslösa arbetssökande lönesubvention för att underlätta för dem att hitta jobb och startpeng för att starta egen företagsverksamhet.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en andra tilläggsbudget för 2016 enligt betänkandet med ändringarna ovan och

godkänner de ovan föreslagna två uttalandena.

Helsingfors 17.6.2016

Peter Östman kd
Mats Nylund sv

Betänkande FiUB 11/2016 rd – RP 88/2016 rd

Bilaga

- Tilläggsbudgetmotion TBM 1/2016 rd Peter Östman kd m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för offentlig arbetskrafts- och företagarservice (30 000 000 euro) 32.30.51
- Tilläggsbudgetmotion TBM 2/2016 rd Tarja Filatov sd m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för sysselsättning av unga, lönesubvention för långtidsarbetslösa och integrationsåtgärder (30 000 000 euro) 32.30.51
- Tilläggsbudgetmotion TBM 3/2016 rd Riitta Myller sd Tilläggsbudgetmotion om ändringar i fullmakterna för Statens bostadsfond 35.20.60